

YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINNIN KÄSIKIRJA

Opas yritysvaikutusten
arviointiin käyttöönottoon

Sisällys

Miksi yritysvaikutuksia pitäisi arvioida?	3
Yritysvaikutusten arviointi on osa päätösvalmistelua	3
Millaisissa asioissa yritysvaikutusten arviointi tulisi tehdä?	4
Milloin ja miten yritysvaikutusten arviointi tulisi tehdä?	7
Yritysvaikutusten arvioinnin prosessi kunnan päätöksenteossa	8
Yritysvaikutusten arvioinnin nelikenttämalli	8
Päätösten yritysvaikutusten eri tasot	9
Suora tai välillinen positiivinen vaikutus	8
Kielteiset vaikutukset	9
Päätösten jaottelu yritysvaikutusten arvioinnin kannalta	10
Ohjelmataso	10
Päätöstaso	10
Rutiinipäätökset	10
Esimerkkejä yritysvaikutusten arvioinnista	11
Suomen Yrittäjien suositukset	13
Esimerkki yritysvaikutusten arviointimallista; liikennevalomalli	14

Miksi yritysvaikutuksia pitäisi arvioida?

Kuntien päätökset vaikuttavat suoraan tai välillisesti yrityksiin, päätettiinpä sitten koulutus-, hankinta-, asunto- tai kaavoituspolitiikasta. Suurin osa tehdyistä päätöksistä siis joko edistää tai jarruttaa yritysten menestymistä ja toimintaedellytyksiä.

Yritysvaikutusten arviointi on yritysten toimintaedellytysten pitkäjänteisen kehittämisen kannalta olennainen. Kuntien päätöksentekoon tulevat oleelliset asiat pitäisi käsitellä siten, että ne tukevat yritysten toimintamahdollisuuksia. Yritysvaikutusten selvittäminen on otettava systemaattiseksi osaksi päätösprosessia.

Yrittäjämönteinen kunta ymmärtää, että päätösten viipymisellä ja tekemättä jäämisellä on myös elinvoimavaikutuksia. Kunnassa, joissa päätökset ja niiden toteutukset eivät etene, on todennäköisesti vähemmän elinvoimaa ja omia verotuloja.

Päätöstä valmistelevat henkilöt kunnissa saavat yritys- ja elinvoimavaikutusten arviointityöhön apua kysymällä yrittäjiltä näkemystä. Alueellinen ja paikallinen yrittäjäjärjestö on luontevin vastinpari kunnan kanssa käytävään elinvoimavuoropuheluun. Yrittäjäjärjestön arvio edustaa kaikkia yrittäjiä ja yrittäjiksi aikovia.

Kunnan tehtävänä on kuntalain 1.2 §:n mukaan edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa. Yksi tärkeimmistä kunnan tehtävistä on luoda edellytykset yritystoiminnalle. Yritysten ja kunnan menestymistä voidaan tukea arvioimalla yritysvaikutukset jo valmistelussa ennen asian etenemistä päätöksentekoon.

Arvioinnin tarkoitus on varmistaa, että päätöksentekijä arvioi asiaa myös yritysten näkökulmasta. Jos vaikutukset todetaan seutukunnan yritysten kannalta negatiivisiksi, pitää pohtia olisiko asiassa mahdollista toimia toisin. Lisäksi etukäteisarvioinnilla pystytään optimoimaan päätösten mahdolliset myönteiset vaikutukset.

Yritysvaikutusten arviointi ei tarkoita, että päätökset tehtäisiin yrittäjien ehdoilla. Yritysvaikutusten arviointi lisää yrittäjyismyönteisyyden todennäköisyyttä ja vähentää riskiä tehdä yrittäjyyden kannalta haitallisia päätöksiä. Keskeistä on, että yritysvaikutusten arvioinnilla tähdätään siihen, että päätöksillä poistetaan yrittäjyyden esteitä eikä luoda niitä.

Suomen Yrittäjien nettisivustolle on kerätty tietoa yritysvaikutusten arvioinnista: <https://www.yrittajat.fi/palvelumme-kunnille/#yritysvaikutusten-arviointi>

Yritysvaikutusten arviointi on osa päätösvalmistelua

Kunnan tai kaupungin on tärkeää arvioida päätösten yritysvaikutuksia. Yritysvaikutusten arviointi on osa päätösvalmistelua, joka on viranhaltijoiden vastuulla. Parhaimmassa tapauk-

sessä päätösvalmistelussa ei tarvita erillistä lomaketta, vaan vaikutusarviointi on luonteva osa valmistelua. Tärkeää on, että valmistelijoilla olisi riittävä osaaminen arvioida yritysvaikutuksia. Yrittäjien ja kuntien yhteiset työryhmät ovat myös avainasemassa yritysvaikutusten arvioinnissa.

Talousarvio ohjaa kunnan toimintaa talousarviovuoden aikana. Olisikin tärkeää, että kunnan talousarvioon sisältyisi kappale siitä, miten yritysvaikutukset on talousarviossa otettu huomioon.

Tavoitteena on, että

- Valtuusto päättää, että yritysvaikutusten arviointi otetaan käyttöön.
- Kunnan organisaatio sitoutuu yritysvaikutusten arviointiin.
- Yritysvaikutusten arviointi on suunnitelmallista ja jatkuvaa.
- Päätösten vaikutukset yritysten toimintaympäristöön arvioidaan säännönmukaisesti.
- Talousarvioon on sisällytetty kappale siitä, miten yritysvaikutukset on talousarviossa otettu huomioon.

Millaisissa asioissa yritysvaikutusten arviointi tulisi tehdä?

1. Kunnan toimintaa ohjaavat strategiat, kuten

- Kuntastrategia.
- Hankintastrategia.
- Palvelustrategiat.
- Konserniohje.

2. Hankinnat (kynnysarvot ylittävät/pienhankinnat)

- Kotimaisuutta ja paikallisuutta voi huomioida jakamalla hankinnat tarkoituksenmukaisiin osiin ja valitsemalla samaan hankintaan useampi sopimusyrittäjä.
- Hankintojen pitäminen omissa käsissä ennemmin kuin isoihin yhteishankintoihin osallistuminen.
- Hankintaohjeeseen tehtävät muutokset (esim. hankintarajan nosto).

3. Palvelusetelin käyttöönotto ja sääntökirjaan tehtävät muutokset

- Palvelusetelin käyttöönotto tukee paikallisten pienyritysten toimintaedellytyksiä.
- Palvelusetelin käyttöönotossa on tärkeää määrittää palvelusetelin arvo oikealle tasolle, jotta yritykset pystyvät tuottamaan palvelun ko. hinnalla.

- Sääntökirjaan tehtävät muutokset vaikuttavat aina jo palvelua tuottaviin yrityksiin.

4. Palvelujen ulkoistukset, palvelujen ostot

- Tuottaako kunta palvelua, jonka voisi ostaa alueen yrityksiltä?
- Kunnan ydintoimintoihin keskittyminen.
- Ei ole tarkoituksenmukaista, että kunta esimerkiksi itse auraa kadut.

5. Toimintojen yhtiöittäminen

- Kuntien tulee hyödyntää olemassa olevia markkinoida ja mahdollistaa olemassa olevien markkinoiden kehittyminen.
- Onko paikkakunnalla/alueella yritys, joka tuottaa vastaavaa palvelua?
- Onko kunnan pakko yhtiöittää palvelutuotanto, vai voisiko palvelun ostaa yrityksiltä (vrt. onko ko. palvelu kunnan ydintoiminto)?

6. Maankäyttö ja kaavoitus

- Onko tarjolla kiinnostavia yritystontteja hyvien liikenneyhteyksien varrella?
- Kaavaprosessin prosessi ja joutuisuus – yrittäjällä ei ole aikaa odotella pitkiä aikoja kaavan valmistumista.

7. Rakennusvalvonnan vasteajat

- Esim. lupakäsittelyn joutuisuus.

8. Liikennesuunnitelmat ja liikenneratkaisut

- Turvataan asiakkaiden ja toimitusten sujuva kulku yritysten toimipisteisiin.

9. Tilaratkaisut

- Yrittäjille tarjottavat toimitilat tms.
- Tilojen vuokran kohtuullisuus.
- Yhteiskäyttötilat.

10. Yrityspalvelut kunnan yrityksille

- Yrityspalvelujen tarjoaminen yrityksen eri elinkaaren vaiheisiin, aloittavan yrityksen palveluista aina omistajanvaihdokseen.
- Työllisyys ja työvoiman hankinta.
- Osaavan työvoiman saatavuus ja houkutteleminen paikkakunnalle.
- Miten työllisyyspalvelut järjestetään?

11. Koulutus

- Millaista osaamista paikkakunnan/alueen yritykset tarvitsevat ja onko sitä saatavilla läheltä?
- Tuottaako meidän alueella toimiva oppilaitos sellaista osaamista, jotta opiskelijat voivat saada paikkakunnalta töitä valmistuttuaan?

12. Investoinnit

- Miten paikalliset yritykset voivat osallistua investointien toteuttamiseen?

13. Ilmastotoimet – hiilineutraalius

- Miten paikalliset yritykset voivat osallistua kunnan/kaupungin ilmastotyöhön?

14. Energian tuottaminen

- Hinnan muutoksilla on vaikutusta yritysten toimintaedellytyksiin.

15. Veden hinnan muutokset

- Erityisesti teollisuusveden hinnan muutos saattaa vaikuttaa suoraan yrityksen toimintaedellytyksiin esim. elintarviketeollisuudessa.

16. Taksat

- Kunnan yrityksiltä perimät taksat, esim. rakennuslupa, teollisuusvesi, kaavan arvonnoususta perittävä kustannus.

17. Lainsäädäntöuudistusten toimeenpano kunnissa

- Esim. jätelaki tai työterveyshuollon yhtiöittämisvelvollisuus. Miten yrityksiä hyödynnetään palveluntuottajina eri lakimuutosten yhteydessä?

Milloin ja miten yritysvaikutusten arviointi tulisi tehdä?

On tärkeää, että yritysvaikutusten arviointi tehdään mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, ja että yritysvaikutusten arvioinnin teko annetaan toimielimen tai muun työryhmän vastuulle hallintosäännön määräyksiin tai hallituksen päätöksellä. On tärkeää, että kyseisessä toimielimessä tai muussa työryhmässä on myös yrittäjien edustajia jäseninä. Työryhmän nimellä ei ole merkitystä. Tärkeää on se, että sillä on vastuu yritysvaikutusten arvioinnista, ja että sen jäsenenä on myös elinkeinoelämän edustajia.

Kuntien/kaupunkien johtoryhmissä yleensä käsitellään kunnan päätöksentekoon tulevia asioita, samoin toimialojen omissa johtoryhmissä käsitellään lautakuntien päätöksentekoon tulevia asioita. Johtoryhmä on oikea paikka arvioida sitä, onko asialla yritysvaikutuksia vai ei. Tärkeää on, että koko kunta/kuntakonserni sitoutuu toimintamalliin, koska myös konsernin yhtiöissä päätetään asioista, joilla on yritysvaikutuksia.

On syytä ottaa käyttöön johtoryhmätason toimintamalli, jossa johtoryhmässä todetaan asiat, joilla saattaa olla yritysvaikutuksia. Jos ei olla varmoja, varmistetaan asia kysymällä asiaa Yrittäjien paikallis- tai alueyhdistyksestä, tai muilta elinkeinoelämän yhdistyksiltä.

Tämän jälkeen asiat siirretään kunnan ja yrittäjien yhteiseen toimielimen tai työryhmän käsitelyyn, jolla on vastuu yritysvaikutusten arvioinnin tekemisestä.

Yritysvaikutuksia tekevä työryhmän tulisi koostua kunnan/kaupungin elinkeinoasioista vastaavista viranhaltijoista taikka kunnan/kaupungin kehitysyhtiön työntekijöistä sekä elinkeinoelämän edustajista (esim. Yrittäjien paikallisyhdistyksen edustajia tai muista paikallisista yrittäjistä).

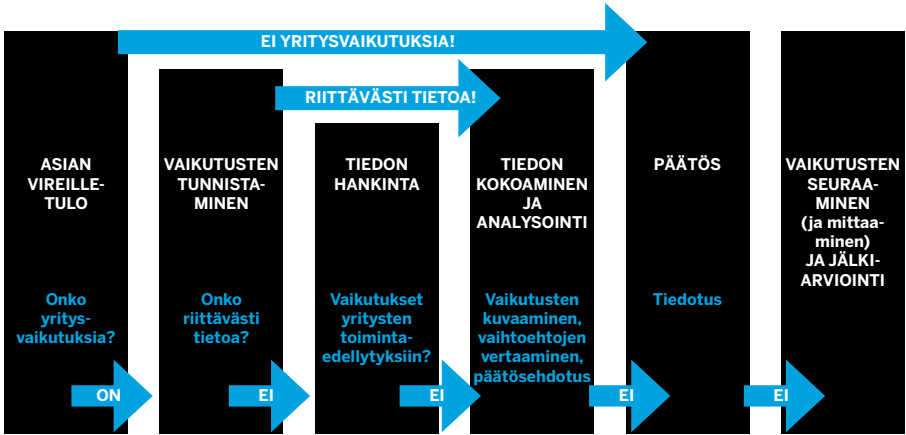
Työryhmä käsittelee asian ja antaa asiasta lausunnon asian yritysvaikutuksista. Lausunto voi pitää sisällään esimerkiksi kolmiportaisen asteikon yritysvaikutuksista, esim. liikennevalomallilla.

- Vihreä = asia on positiivinen yritysvaikutusten kannalta.
- Keltainen = neutraali, tai sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia.
- Punainen = asialla on kielteisiä yritysvaikutuksia.

Jos arvioinnin tuloksena on kielteisiä yritysvaikutuksia, tulisi esittää ehdotuksia siitä, miten niitä voidaan vähentää tai poistaa, tai ainakin muuttaa ne neutraaleiksi.

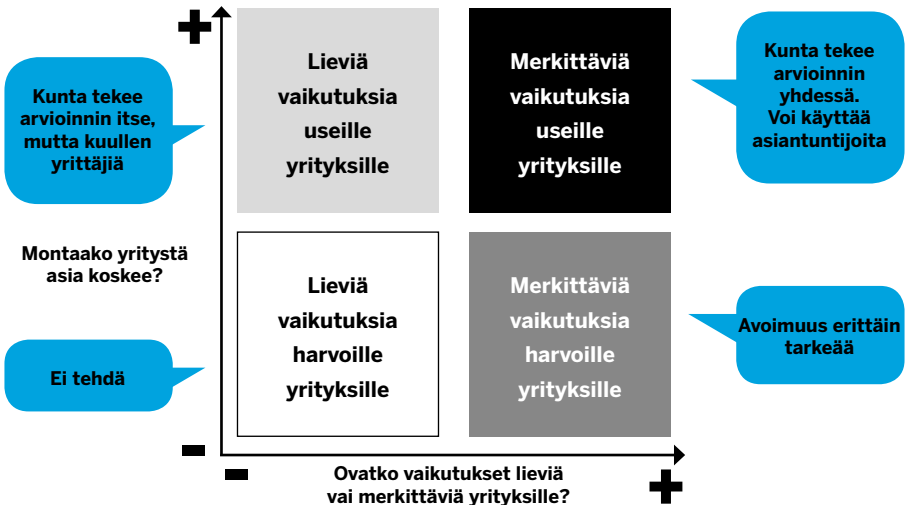
Jos kunnassa/kaupungissa ei ole, eikä sinne perusteta mainitun kaltaista yhteistyöfoorumia, voi yrittäjien kantaa pyytää paikalliselta yrittäjähdistykseltä. Yrittäjähdistys edustaa laajasti useita paikallisia yrittäjiä ja sillä on vahva mandaatti antaa yrittäjien kanta.

Yritysvaikutusten arvioinnin prosessi kunnan päätöksenteossa

Yritysvaikutusten arvioinnin nelikenttämalli

Yritysvaikutuksia voidaan arvioida muun muassa oheisen nelikenttämallin avulla, jolloin arvioidaan sitä, miten laajaa joukkoa yrityksiä päätös koskee, sekä sitä, miten merkittäviä vaikutukset ovat yritysten kannalta.

Päätösten yritysvaikutusten tasot

On tärkeää huomata, että päätösten yritysvaikutukset voivat olla joku suoria tai välillisiä, tai jopa kielteisiä. Suorat vaikutukset on yleensä helppo huomata, kun taas välilliset vaikutukset saattavat jäädä helposti huomaamatta. Kielteiset vaikutukset yrityksiin tulee päätöksenteossa minimoida mahdollisimman pieniksi. Tavoitteena tulee olla, että päätöksiä, joilla on negatiivisia yritysvaikutuksia, ei kunnassa tehdä lainkaan.

Suora tai välillinen positiivinen vaikutus

Merkittävä suora vaikutus

- Vaikuttaa suoraan yhteen yritykseen/useampiin yrityksiin.
- Vaikuttaa suoraan yritysten toimintaedellytyksiin/toimintaympäristöön.
- Vaikutuksista seuraa julkisuutta, jossa keskiössä ko. yritys/yritykset.
- Vaikuttaa uusien työpaikkojen syntymiseen tai entisten säilymiseen.
- Yritysaluekaavoilla on automaattisesti tällainen vaikutus.

Merkittävä välillinen vaikutus

- Vaikuttaa yritysten toimintaedellytyksiin/toimintaympäristöön epä-suorasti.
- Yritykset voidaan määritellä vain yleisesti tai yritysjoukkona.
- Vaikutuksista seuraa julkisuutta, jossa keskiössä kaupungin yrittäjyydestävällinen ilmapiiri tai yleinen imago ja vetovoima.
- Kehittämishankkeet ovat pääsääntöisesti tällaisia.

Vähäinen suora tai välillinen vaikutus

- Merkittävän vaikutuksen ehdot eivät täyty, mutta vaikutusta on.
- Vaikutus on väliaikainen, tai vaikutus tulee esiin vasta pitkällä aikavälillä.
- Kyseessä on rutiinipäätös.

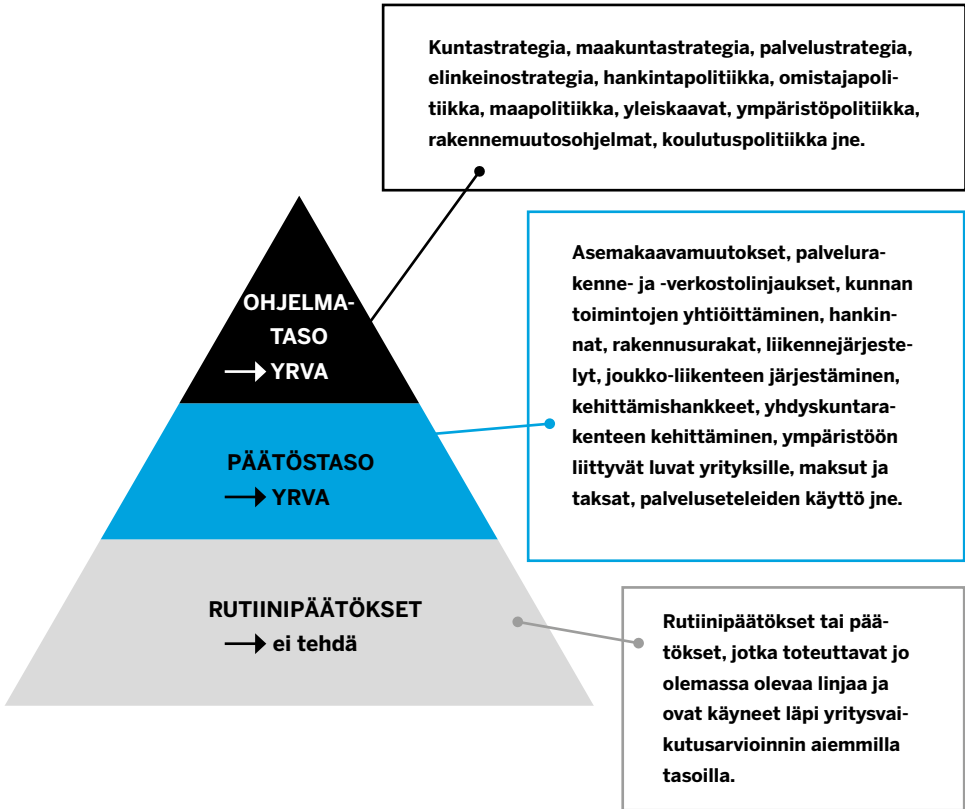
Kielteiset vaikutukset

Yksittäinen kielteinen vaikutus (esim. tie- tai tonttijärjestelyjen muutos) kohdistuu yhteen tai enintään muutamaan yritykseen. Kielteiset vaikutukset ja haitat yksittäiseen yritykseen pitää poistaa tai ainakin minimoida.

Yleisen kielteisen vaikutuksen (esim. palvelutason heikennys) aiheuttava päätös on perusteltava huolellisesti ja tiedotettava avoimesti. Pääsääntöisesti tällaisia päätöksiä ei pitäisi tehdä lainkaan.

Päätösten jaottelu yritysvaikutusten arvioinnin kannalta

Kunnassa tehtäviä päätöksiä voidaan jaotella oheisen pyramidimallin avulla.

Ohjelmataso

Huipulla olevat **ohjelmatason päätökset** vaikuttavat koko organisaatioon ylhäältä alaspäin, mutta niitä tehdään määrällisesti vähiten. Niillä on kuitenkin suurin toimintaa ohjaava merkitys.

Päätöstaso

Päätöstaso koostuu suuresta määrästä niitä kunnissa tehtäviä strategisesti merkittäviä päätöksiä, jotka ovat kuitenkin yksittäisiä, mutta niillä on yritysten toimintaedellytyksiin erittäin merkittävät vaikutukset.

Rutiinipäätökset

Rutiinipäätökset ovat hallinnollisen tason päätöksiä, joilla ei ole strategista tai muuta merkitystä yrityksiin. Tänne sijoittuvat myös ne päätökset, joita hallitus- tai valtuustotasolla tehdään, mutta joista on jo aiemmassa päätöksentekovaiheessa tehty yritysvaikutusten arviointi. Mikäli arviointi on jäänyt tekemättä, on tässä vaiheessa syytä herätä ja tehdä arviointi!

Esimerkkejä yritysvaikutusten arvioinnista

Asiat, joilla on yritysvaikutuksia, todetaan johtoryhmän käsittelyssä

Seinäjoen kaupungin johtoryhmä käsittelee kaupunginhallituksen menevät asiat. Johtoryhmän vakioagendalle on liitetty asiakohta: yritysvaikutusten arviointi. Asian yhteydessä käydään keskustelu, mihin kaupunginhallituksen esityslistan pykälään liittyy yritysvaikutuksia ja millaisia ne ovat. Tätä koskevaa tekstiä voidaan lisätä valmistelutekstiin ja tarvittaessa selvittää asiaa lisää.

Esimerkkinä Seinäjoen Tangomarkkinoiden ylimääräistä osakeantia koskeva pykälä yritysvaikutusten arvioinnin osalta:

Päätöksentekoon liittyvänä yritysvaikutusten arviointina voidaan todeta, että Seinäjoen Ammattikorkeakoulun vuonna 2016 tekemän selvityksen mukaan Seinäjoen Tangomarkkinoiden osalta kukin kävijä kulutti rahaa tapahtuma-aikana 393 euroa, josta tapahtuma-alueella (sis. liput) 184 euroa ja tapahtuma-alueen ulkopuolella tapahtumapaikkakunnalla 207 euroa. Tapahtuman kävijöiden kokonaiskulutukseksi on arvioitu 9,8 miljoonaa euroa, josta 4,6 miljoonaa tapahtuma-alueella ja 5,2 miljoonaa tapahtuma-alueen ulkopuolella Seinäjoella.

Vuonna 2022 Tangomarkkinoiden yhteydessä on tarkoitus teettää uusi selvitys tapahtuman aluetaloudellisista vaikutuksista.

Lukion lakkauttaminen

Lukion lakkauttamisella saattaa olla taloudellista vaikutusta paikallisille yrityksille.

Välillä yritysvaikutuksia voi olla haastava huomata. Siksi vuorovaikutus paikallisen yrittäjäjärjestöjen kanssa pitää olla tiivistä. Esimerkiksi lukion lakkauttaminen saattaa yrittäjien mielestä vaikeuttaa alueen yritysten toimintaa ja valmistelussa tätä ei ei osata huomioida. Kun asioita pohditaan etukäteen avoimesti yhdessä Yrittäjien kanssa, vältytään jälkikäteiseltä kritisoinnilta.

Rakennushankkeiden toteuttaminen

Kolme esimerkkiä Liedossa toteutetuista rakennushankkeista, joissa parannettiin pienten ja keski suurten yritysten mahdollisuuksia kilpailukykyisen tarjouksen antamiseen.

1. Päiväkodin laajennus (Kisakallion päiväkot)

Kisakallion päiväkodin uudisosa toteutettiin hirsirakenteena. Jotta mahdollisimman monilla pienillä ja keski suurilla rakennusalan toimijoilla olisi mahdollisuus osallistua hankkeen toteuttamiseen, hankki kunta rakennuksen hirsirungon ja kilpailutetut toimijat toteuttivat rungon pystytystä lukuun ottamatta kaikki muut hankkeen urakat (myös rakennuksen perustukset). Hanke toteutui suunnitelmien mukaisena ajallaan.

2. Keski suuren koulun laajennus (Ilmaristen koulu)

Koulun laajennusosa toteutettiin siten, että kunta hankki suunnitelmien mukaiset betonielementit ja muut urakan osat toteutettiin kilpailutetuilla urakoitsijoilla. Hanke toteutui suunnitelmien mukaisesti.

3. Ilmanvaihdon saneeraus (Tammentuvan päiväkot)

Kunta hankki itse keskiuureen päiväkotiin suunnitelmien mukaiset ilmanvaihtokoneet. Kilpailutettu urakoitsija toteutti tarvittavat asennustyöt. Hanke toteutui suunnitelmien mukaisesti.

Tyypillisiä ongelmia rakennushankkeiden hankinnoissa

Julkisen hankkijan olisi myös rakennushankkeissa noudatettava kunnan omaa ohjetta hankintojen valmistelussa ja yritysvaikutusten arvioinnissa.

Olisi hyvä huomioida esimerkiksi pk-yritysten osallistumismahdollisuus esimerkiksi hyödyntämällä ryhmittymäkäytäntöjä. Näin ei kuitenkaan yleensä tehdä, mikäli kunta päättää tilata projektin isolta toimittajalta. Tällöin ajatellaan, että se hoitaa itse alihankintaverkostonsa ja valitsee siihen pieniä yrityksiä. Tämä on osittain totta, mutta on huomattava, että se saattaa johtaa myös markkinoiden keskittymiseen tietyille alihankkijoille. Lisäksi melko usein näiden isojen yritysten alihankkijat ovat melkoisessa puristuksessa ja tekevät työt liian halvalla, joka johtaa huonoon laatuun.

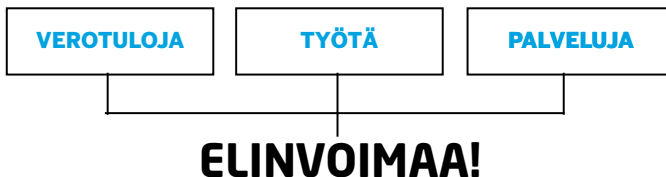
Selvitykset alihankintakäytännöistä eivät tue ko. menettelytapaa. Yrittäjät haluaisivat olla mieluummin sopimussuhteessa julkiseen hankkijaan, kuin isoon toimialan yritykseen. Tämä olisi helppo toteuttaa siten, että rakennushankkeet jaetaan nykyistä useammin osiin siten, että pienille yrityksille annettaisiin aito mahdollisuus tarjota omaa osaamistaan rakennusprojektin eri osa-alueisiin, kuten esimerkiksi Liedossa on tehty.

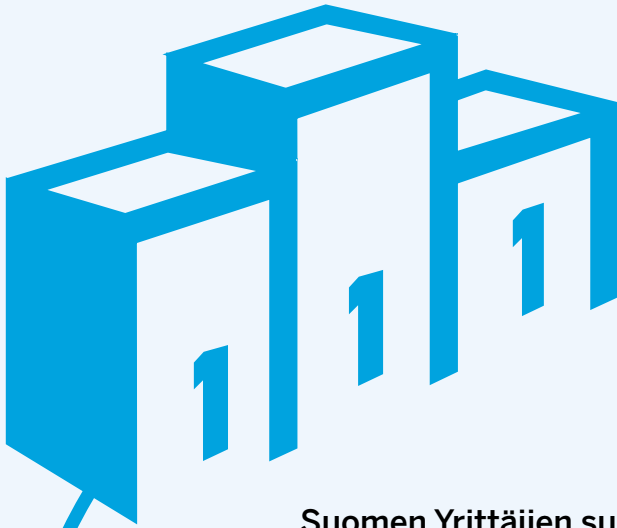
Esimerkki hankinnoista, mitä kriteereitä voidaan käyttää, jotta paikalliset yritykset voisivat menestyä hankinnoissa?

Kotimaisuutta koulujen keittiöihin

Julkisiin keittiöihin perunaa tai lihaa kilpailutettaessa kriteeriksi voi asettaa vähäiset hiilidioksidipäästöt sekä suosia luomua ja antibiootittomia elintarvikkeita. Hankintakriteereissä voi korostaa esimerkiksi tuoreutta ja vastuullisuutta. Hankinta kannattaa jakaa osiin esimerkiksi elintarvikkeittain tai ruokaloittain. Näin useammalla pienemmällä yrittäjällä on mahdollisuus osallistua kilpailutukseen, kuten esimerkiksi lähileipomoilla ja alueen viljelijöillä. Kunnan kannattaa mahdollistaa hankintailmoituksessaan se, että yritys voi tarjota tuotteitaan kapasiteettinsa mukaisesti vain yhden koulun keittiön tarpeisiin. Tarjontaa ei pidä myöskään aina edellyttää ympärivuotisesti, vaan esimerkiksi satokauden ajaksi. Tällaiset ratkaisut edistävät voimakkaasti sitä, että erikoiset tuottajat voivat tarjota kilpailutuksiin.

MITÄ HANKINNAT ONNISTUESSA MERKITSEVÄT?

Suomen Yrittäjien suositukset

- 1.** Johtoryhmän käsittelyssä todetaan tulevista päätöksenteon tulevista ne, joilla on yritysvaikutuksia, jonka jälkeen näistä asioista tehdään yritysvaikutusten arviointi.
- 2.** Todetaan, millä toimielimellä on vastuu yritysvaikutusten arvioinnista ja otetaan yrittäjät mukaan yritysvaikutusten arviointityöhön.
- 3.** Otetaan käyttöön yritysvaikutusten arviointimalli. Malli voi yksinkertainen, joka kuvaa päätettävän asian yritysvaikutukset yleisesti, esim. liikennevalomalli
- 4.** Sisällytetään kunnan talousarvioon luku siitä, miten yritysvaikutukset on talousarviossa otettu huomioon.
- 5.** Kunta päättää mitata ja seurata vaikuttavuutta, joka on tärkeä osa vaikutusarviointia.
- 6.** Kunta tai kaupunki julkistaa ostolaskudatan, jolla asia voidaan jälkikäteen mitata hankintojen osalta.

Esimerkki yritysvaikutusten arviointimallista: Liikennevalomalli

Myönteinen vaikutus	Pos	Neutral	Neg	Kielteinen vaikutus
1. Edistää yritystoiminnan edellytyksiä paikkakunnalla				Kaventaa yritystoiminnan edellytyksiä paikkakunnalla
2. Edistää elinkeinorakenteen monipuolistumista				Kaventaa elinkeinorakenteen monipuolistumista
3. Lisää yritysten liiketoimintamahdollisuuksia				Vähentää liiketoimintamahdollisuuksia
4. Helpottaa yritysten työvoiman saantia				Vaikeuttaa yritysten työvoiman saantia
5. Vaikuttaako päätös positiivisesti työpaikkojen muodostumiseen?				Vaikeuttaa negatiivisesti tai ei lisää työpaikkojen määrää alueella
6. Vaikuttaa positiivisesti yritysilmapiiiriin				Vaikeuttaa negatiivisesti yritysilmapiiiriin
7. Helpottaa yritysten logistiikkaa				Vaikeuttaa yritysten logistiikkaa
8. Lisää kunnan vetovoimatekijöitä				Vähentää kunnan vetovoimatekijöitä
9. Lisää yritysten välistä kilpailua				Vähentää yritysten välistä kilpailua
10. Kohtelee yrityksiä tasapuolisesti				Kohtelee yrityksiä eriarvoisesti
11. Luo edellytyksiä yritysten verkostoitumiselle				Vähentää yritysten verkostoitumisen mahdollisuuksia
12. Edistää strategisten linjausten toteutumista				Heikentää strategisten linjausten toteutumista
13. Vaikuttaa positiivisesti aluetalouteen				Ei vaikutusta aluetalouteen

Liikennevalomalli on yksinkertainen tapa yritysvaikutusten arvioinnista, jossa arvioidaan, onko asialla positiivinen, neutraali vai negatiivinen vaikutus.

Päätösvalmistelun yhteydessä esittelytekstissä asiaa tulisi avata sanallisesti ja pohtia päätöksen laajempaa merkitystä kunnan/alueen kannalta. Mikäli työryhmä päätyy arviossaan siihen, että asialla on neutraaleja vaikutuksia, tulee ne pyrkiä muuttamaan positiiviksi mahdollisuuksien mukaan.

Jos arviointiin tulee enemmän kuin yksi negatiivinen vaikutus, esittelytekstiin tulee avata, miksi päätös esitetään silti tehtäväksi sekä se, miten päätöstä voitaisiin muuttaa siten, että päätöksen negatiiviset vaikutukset voitaisiin minimoida tai muuttaa positiivisiksi tai ainakin neutraaleiksi. Lähtökohtaisesti päätöksiä, joilla on negatiivisia yritysvaikutuksia, ei tuli tehdä lainkaan.

10 TEESIÄ YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTIIN

- 1.** Arviointi on prosessi, joka tunnistaa yritysvaikutukset ja arvioi konkreettiset vaikutukset kokonaisvaltaisesti lyhyellä ja pitkällä aikajänteellä.
- 2.** Yritysnäkökulma tuo lisäarvoa valmisteluun ja päätöksentekoon.
- 3.** Arviointi ei saa lisätä valmistelun ja päätöksenteon byrokratiaa.
- 4.** Arviointi tekee valmistelun ja päätöksenteon läpinäkyväksi.
- 5.** Arviointi mahdollistaa paremmat toimintaedellytykset yrityksille.
- 6.** Arviointiin sitoutuu koko organisaatio & henkilöstö.
- 7.** Arviointi on systemaattista ja kiinteä osa valmistelua & päätöksentekoa.
- 8.** Arviointimalli on kuntakohtainen.
- 9.** Ennakoarvioinnilla estetään kielteisten yritysvaikutusten syntyminen.
- 10.** Jälkiarvioinnilla opitaan tehdyistä virheistä ja vältetään ne tulevaisuudessa.

yrittajat.fi/yhteystiedot

yrittajat.fi/kunnat